

ДИРЕКТИВА НА СЪВЕТА

от 10 юни 1985 година

**за взаимното признаване на дипломи, свидетелства и други документи,
удостоверяващи официална квалификация в областта на архитектурата и
за мерките за улесняване ефективното упражняване на правото на
установяване и свободното предоставяне на услуги**

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската икономическа общност
и в частност член 49, 57 и 66,

като взе предвид предложението на Комисията (1),

като взе предвид становището на Асамблеята (2),

като взе предвид становището на Икономическия и социален комитет (3),

като има предвид, че в съответствие с Договора след края на преходния период
е забранено всяко дискриминационно отнасяне, основано на националност по
отношение на установяването и предоставянето на услуги; че произтичащият от
това принцип на национално отнасяне се прилага в частност за издаването на
евентуално изискваното разрешение за достъп до дейностите в областта на
архитектурата, както и за членство или присъединяване към професионални
организации или сдружения;

като има предвид, че въпреки това е необходимо да се предвидят някои
разпоредби за улесняване ефективното упражняване на правото на установяване
и свободата на предоставяне на услуги за дейностите в областта на
архитектурата;

като има предвид, че при прилагането на Договора държавите-членки са длъжни
да не оказват никаква помощ, която поради своето естество може да подкопае
условията за установяване;

като има предвид, че член 57, параграф 1 от Договора предвижда да се приемат
директиви за взаимно признаване на дипломи, свидетелства и документи,
удостоверяващи официална квалификация;

като има предвид, че архитектурното творчество, качеството на строителните
обекти, тяхното хармонично вписване в заобикалящата среда, опазването на
природната и градската среда, както и на колективното и частното наследство са
в интерес на обществото; че поради това взаимното признаване на дипломи,
свидетелства и документи, удостоверяващи официална квалификация трябва да
се основава на критерии за качество и количество, които да гарантират, че
притежателите на признати дипломи, свидетелства и документи,
удостоверяващи официална квалификация са в състояние да разберат и да
изразят потребностите на индивидите, на социалните групи и на общностите в
областта на териториалното устройство, на концепцията, организацията и
изпълнението на строителните обекти, на консервацията и оценката на
изградената сграда и запазването на равновесието в природата;

(1) ОВ № 239 от 4.10.1967 г., с. 15.

(2) ОВ № С 72 от 19.7.1968, с. 3.

(3) ОВ № С 24 от 22.3.1968 г., с. 3.

като има предвид, че понастоящем начините на подготовка на професионалисти в областта на архитектурата са твърде разнообразни; че поради това следва да се предвиди конвергенция на образованието, след чието завършване се упражняват тези дейности под професионалното звание архитект;

като има предвид, че в някои държави-членки законът подчинява достъпа до архитектурните дейности и тяхното упражняване на притежаването на диплома по архитектура; че въпреки че в някои други държави-членки, в които не съществува това условие, правото на професионалното звание архитект е регламентирано от закона; че накрая в някои държави-членки, които не попадат в нито един от тези два случая, в момента се подготвят закони и правилници за достъпа до посочените дейности и за тяхното упражняване под професионалното звание архитект; че поради това в тези държави-членки все още не са определени условията, които уреждат достъпа до тези дейности и тяхното упражняване; че взаимното признаване на тези дипломи, свидетелства и документи, удостоверяващи официална квалификация предполага, че тези дипломи, свидетелства и документи, удостоверяващи официална квалификация разрешават достъпа до определени дейности, както и тяхното упражняване в държавата, която ги е издала; че поради това признаването на някои атестации по смисъла на настоящата директива може да остане в сила само доколкото техните притежатели, в съответствие със законните разпоредби, които предстои да бъдат приети в държавата-членка, която е издала въпросните атестации, ще имат достъп до посочените дейности под професионалното звание архитект;

като има предвид, че в някои държави-членки достъпът до законно признатата професионална квалификация архитект се подчинява на полагането на професионален стаж (освен получаването на диплома, свидетелство или друг документ); че с оглед да се предотвратят евентуални трудности, тъй като в тази сфера все още не съществува конвергенция между държавите-членки, е подходящо да се признае като достатъчно условие придобитият в друга държава-членка практически опит със същата продължителност;

като има предвид, че направеното в член 1, параграф 2 позоваване на “дейности в областта на архитектурата, обикновено упражнявани под професионалното звание архитект”, което е обусловено от съществуващото положение в някои държави-членки, има само за цел да посочи приложното поле на настоящата директива, без да претендира да даде правно определение на дейностите в сектора архитектура;

като има предвид, че в повечето държави-членки дейностите в областта на архитектурата се упражняват, правно или фактически, от лица, които притежават званието архитект, самостоятелно или придружено от друго звание, без тези лица да притежават монопол за упражняване на тези дейности; че цитираните дейности или някои от тях могат също така да се упражняват от други професионалисти, получили специално образование в областта на строителството или на архитектурата, в частност от инженери;

като има предвид, че взаимното признаване на документи ще улесни достъпа до въпросните дейности и тяхното упражняване;

като има предвид, че в някои държави-членки, по изключение и чрез дерогиране на условията за образование, които обикновено се изискват за достъп до законно признатото професионално звание архитект, законите разрешават това звание да се присвоява на някои хора на изкуството, които въпреки са малко на брой и чието творчество би открито изключителния им талант в областта на архитектурата; че е необходимо настоящата директива да регламентира случаите с тези архитекти, още повече, че често пъти те са международно признати;

като има предвид, че признаването на по-голямата част от съществуващите дипломи, свидетелства и други документи, посочени в член 10, 11 и 12, има за цел да позволи на техните притежатели да се установяват или да предоставят услуги в други държави-членки, като при това то има незабавно действие; че бързото въвеждане на тази разпоредба във Великото херцогство Люксембург, имайки предвид неговата малка територия, би могло да доведе до нарушаване на правилата на конкуренцията и да накърни упражняването на професията; че поради това има основания на тази държава-членка да се предостави допълнителен срок за приспособяване;

като има предвид, що се отнася до притежаването на професионално звание, че една директива за взаимно признаване на дипломи, свидетелства и документи, удостоверяващи официална квалификация не съдържа по необходимост материален еквивалент на образованието, за което се отнасят тези документи, е подходящо да се разреши неговата употреба само на езика на държавата-членка по произход или по местопребиваване;

като има предвид, че с оглед да се улеснят националните органи при прилагането на настоящата директива, държавите-членки могат да предвидят бенефициентите да представят заедно с документа за образование и свидетелство от компетентните органи на държавата-членка по произход или по местопребиваване, което удостоверява, че тези звания са именно посочените в настоящата директива;

като има предвид, че националните разпоредби за почтеност и морал могат да се прилагат като норми, отнасящи се за достъпа до дейности, ако е налице установяване; че при това положение е подходящо да се разграничават случаите, когато заинтересованите лица никога не са упражнявали дейности в областта на архитектурата, от тези, когато те вече са упражнявали такива дейности в друга държава-членка;

като има предвид, че в случаите на предоставяне на услуги изискването за членство или присъединяване към професионални организации или сдружения, което е свързано с трайния и постоянен характер на упражняваната дейност в приемащата държава-членка, безспорно ще представлява неудобство за предоставящия услуги поради временния характер на неговата дейност; че поради това то следва да се премахне; че въпреки това в този случай е уместно да се упражнява контрол върху професионалната дисциплина, който е от компетенцията на тези професионални организации или сдружения; че за целта е уместно, с уговорка за прилагането на член 62 от Договора, да се предвиди задължение на бенефициента да уведоми компетентния орган на приемащата държава-членка за предоставянето на услуги;

като има предвид, че що се отнася до дейностите на платена служба в областта на архитектурата, Регламент № 1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 г. за свободното движение на работници в Общността (1) не съдържа специални

разпоредби за морал и почтеност, професионална дисциплина и притежаване на звание за регламентирани от него професии; че според държавите-членки въпросните правила се прилагат или могат да се прилагат както по отношение на лицата на платена служба, така и по отношение на лицата на свободна професия; че в много държави-членки дейностите в областта на архитектурата се подчиняват на притежаването на диплома, свидетелство или друг документ; че тези дейности се упражняват както от лицата на свободна професия, така и от тези на платена служба или алтернативно от същите лица по време на професионалната им кариера на платена служба или на свободна професия; че поради това, с оглед напълно да се насърчи свободното движение на тези професионалисти в Общността, е необходимо приложното поле на настоящата директива да обхване лицата на платена служба в областта на архитектурата;

като има предвид, че настоящата директива установява взаимно признаване на дипломи, свидетелства и документи, удостоверяващи официална квалификация, които дават достъп до професионални дейности, без да се съгласуват едновременно националните разпоредби относно образованието; че впрочем броят на съответните професионалисти в отделните държави-членки е твърде неравен; че при това положение първите години от прилагането на настоящата директива трябва да са предмет на особено внимателно наблюдение от страна на Комисията,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА ПЪРВА

ПРИЛОЖНО ПОЛЕ

Член 1

1. Настоящата директива се прилага за дейностите в областта на архитектурата.
2. По смисъла на настоящата директива дейности в областта на архитектурата са тези, които обикновено се упражняват под професионалното звание архитект.

ГЛАВА ВТОРА

ДИПЛОМИ, СВИДЕТЕЛСТВА И ДОКУМЕНТИ, УДОСТОВЕРЯВАЩИ ОФИЦИАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ, КОИТО ДАВАТ НА ПРИТЕЖАТЕЛЯ ИМ ДОСТЪП ДО ДЕЙНОСТИ В ОБЛАСТТА НА АРХИТЕКТУРАТА ПОД ПРОФЕСИОНАЛНОТО ЗВАНИЕ АРХИТЕКТ

Член 2

Всяка държава-членка признава дипломите, свидетелствата и документите, удостоверяващи официална квалификация, получени след завършването на образование, което отговаря на изискванията на член 3 и 4, и издадени на гражданите на държавите-членки от другите държави-членки, които им дават, що се отнася до достъпа до визираните в член 1 дейности и тяхното упражняване под професионалното звание архитект при определените в член 23, параграф 1 условия, същото действие на нейна територия като това на дипломите, свидетелствата и документите, удостоверяващи официална квалификация, които тя издава.

Член 3

Образованието, което завършва с получаването на визираните в член 2 дипломи, свидетелства и документи, удостоверяващи официална квалификация се осъществява чрез обучение на университетско равнище, в което основен елемент е архитектурата. Това образование трябва да поддържа равновесие между теоретичните и практическите аспекти на обучението по архитектура и да осигурява придобиването на:

- 1) способност да се създават концепции на архитектурни проекти, които отговарят едновременно на естетическите и техническите изисквания;
- 2) съответни знания по история и теория на архитектурата, както и на свързаните с тях изкуства, технологии и хуманитарни науки;
- 3) познаване на изобразителното изкуство като фактор, който е в състояние да влияе върху качеството на архитектурната концепция;
- 4) съответни знания по градско строителство, планиране и техники, използвани в процеса на планиране;
- 5) умението да се осъзнава връзката между човека и архитектурните творения, от една страна, и архитектурните творения и заобикалящата ги среда, от друга страна, както и умението да се осъзнава необходимостта архитектурните творби и пространствата между тях да се изграждат в зависимост от потребностите на човека и човешкия фактор;
- 6) умението да се утвърждава професията на архитекта и неговата роля в обществото, в частност чрез създаването на проекти, като се отчитат социалните фактори;
- 7) познаване методите на изследване и подготовка на строителен проект;
- 8) познаване проблемите на структурната концепция, конструкцията и гражданското строителство, свързани с концепцията на сградите;
- 9) съответно познаване на физическите и технологическите проблеми, както и на функцията на сградите с оглед да се изградят всички елементи за вътрешен комфорт и климатична защита;
- 10) технически умения за проектиране на сгради, удовлетворяващи изискванията на потребителите при спазване на ограниченията, наложени от бюджета и от правната уредба в областта на строителството;
- 11) съответно познаване на промишленостите, организациите, правната уредба и процедурите, които възникват по време на конкретизирането на строителните проекти и включването на планове в планирането.

Член 4

1. Посоченото в член 2 образование трябва да отговаря едновременно на определените в член 3 изисквания и на следните условия:

- а) общата продължителност на образованието трябва да включва или най-малко четири години редовно обучение в университет или в сродно учебно заведение,

или най-малко шест години обучение в университет или в сродно учебно заведение, от които най-малко три години редовно обучение;

б) образованието трябва да приключи с полагането на изпит на университетско равнище.

Чрез дерогиране на алинея първа се признава също за удовлетворяващо член 2 образованието във *“Fachhochschulen”* във Федерална република Германия в продължение на три години, провеждано към момента на нотификацията на настоящата директива, което отговаря на определените в член 3 условия и дава достъп до посочените в член 1 дейности в тази държава-членка под професионалното звание архитект, доколкото след образованието е положен професионален стаж от четири години във Федерална република Германия, което се доказва с удостоверение, издадено от професионалното сдружение, в което е вписан архитектът, желаещ да се ползва от правата по настоящата директива. Професионалното сдружение трябва предварително да установи, че създаденото от съответния архитект в областта на архитектурата представлява убедително практическо приложение на съвкупността от познанията, посочени в член 3. Това удостоверение се издава в съответствие със същата процедура, която се прилага за вписване в списъка на професионалното сдружение.

На основата на придобития опит и като има предвид развитието на образованието в областта на архитектурата, Комисията представя на Съвета в срок от осем години, считано от предвидения в член 31, параграф 1, първа алинея срок, доклад за прилагането на това дерогиране и съответни предложения, по които Съветът се произнася в срок от шест месеца съгласно процедурите, предвидени в Договора.

2. Признава се също като удовлетворяващо член 2 образованието, част от професионалния стаж или от задочното университетско образование, което отговаря на определените в член 3 изисквания и е завършено с успешно положен изпит по архитектура от лице, което от седем или повече години работи в областта на архитектурата под контрола на архитект или на бюро от архитекти. Този изпит трябва да е на университетско равнище и да е равностоен на посочения в параграф 1, буква “б” изпит, полаган след завършване на образованието.

Член 5

1. Приема се, че отговарят на условията за упражняване на дейностите по член 1 под професионалното звание архитект гражданите на държава-членка, които имат право да притежават това звание в съответствие със закон, който предоставя на компетентния орган на държава-членка правото да присвоява това звание на гражданите на държави-членки, които се открояват с качеството на своите постижения в областта на архитектурата.

2. Архитектурните качества на лицата, посочени в параграф 1, се доказват със свидетелство, издадено от държавата-членка по произход или по местопребиваване на бенефициента.

Член 6

При предвидените в член 2 условия се признават удостоверенията, издадени от компетентните власти на Федерална република Германия, които удостоверяват еквивалентността на професионалните звания, присвоени след 8 май 1945 г. от

компетентните органи на Германската демократична република, с посочените в този член наименования.

Член 7

1. Всяка държава-членка предоставя във възможно най-кратък срок, едновременно на останалите държави-членки и на Комисията, списъка на дипломите, свидетелствата и документите, удостоверяващи официална квалификация за образование, които са издадени на нейна територия и отговарят на посочените в член 3 и 4 критерии, както и списък на ведомствата или органите, които ги издават.

Първото предоставяне се извършва дванадесет месеца, следващи нотификацията на настоящата директива.

По същия начин всяка държава-членка уведомява за направените изменения в дипломите, свидетелствата и документите, удостоверяващи официална квалификация за образование, които са издадени на нейна територия, в частност за тези, които вече не отговарят на посочените в член 3 и 4 изисквания.

2. Списъците и тяхното актуализиране се публикуват за сведение от Комисията в "Официален вестник" на Европейските общности след изтичането на три месеца, считано от предоставянето ми. Независимо от това публикуването на диплома, свидетелство или на друг документ се отсрочва в предвидените в член 8 случаи. Комисията публикува периодично консолидирани списъци.

Член 8

Ако държава-членка или Комисията се усъмнят, че диплома, свидетелство или друг документ не отговарят на посочените в член 3 и 4 критерии, Комисията свиква Консултативния комитет по архитектура преди изтичането на три месеца, считано от уведомяването, извършено по силата на член 7, параграф 1. Комитетът се произнася със становище в срок от три месеца.

Три месеца след становището или след изтичането на срока, предвиден за неговото произнасяне, въпросната диплома, свидетелство или друг документ се публикуват, освен в следните два случая:

- ако държавата-членка, която го издава, измени уведомлението, което е направила по силата на член 7, параграф 1, или
- ако държава-членка или Комисията се позоват на член 169 или 170 от Договора с оглед да сезират Съда на Европейските общности.

Член 9

Когато държава-членка или Комисията се усъмнят, че диплома, свидетелство или друг документ, фигуриращ в един от списъците, публикувани в "Официален вестник" на Европейските общности, вече не отговарят на изискванията на член 3 и 4, държавата-членка или Комисията могат да сезират Консултативния комитет. Комитетът се произнася със становище в срок от три месеца.

Комисията изтегля диплома от един от списъците, публикувани в “Официален вестник” на Европейските общности, със съгласието на заинтересованата държава-членка или по силата на решение на Съда.

ГЛАВА III

ДИПЛОМИ, СВИДЕТЕЛСТВА И ДОКУМЕНТИ, УДОСТОВЕРЯВАЩИ ОФИЦИАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ, КОИТО ДАВАВАТ НА ПРИТЕЖАТЕЛЯ ДОСТЪП ДО ДЕЙНОСТИ В ОБЛАСТТА НА АРХИТЕКТУРАТА ПО СИЛАТА НА ПРИДОБИТИ ПРАВА ИЛИ НА ДЕЙСТВАЩИ НАЦИОНАЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 10

Всяка държава-членка признава дипломите, свидетелствата и документите, удостоверяващи официална квалификация, посочени в член 11, издадени от останалите държави-членки на гражданите на държавите-членки, които към датата на нотификацията на настоящата директива са придобили квалификация или са започнали обучение, признато от тези дипломи, свидетелства и документи, удостоверяващи официална квалификация, най-късно на третата академична година, следваща споменатата нотификация, дори ако те не отговарят на минималните изисквания за званията, посочени в глава II, като с оглед достъпа до посочените в член 1 дейности и тяхното упражняване при спазване на член 23 им дава същия ефект на своя територия като този на дипломите, свидетелствата и документите, удостоверяващи официална квалификация в областта на архитектурата, които тя издава.

Член 11

Дипломите, свидетелствата и другите посочени в член 10 документи са:

а) в Германия

- дипломите, издавани от висшите училища по изобразително изкуство [(*Dipl.-Ing., Architekt HfBK*)],

- дипломите, издавани от архитектурния отдел (*Architektur/Hochbau*) на *Technische Hochschulen*, от архитектурния отдел (*Architektur/Hochbau*) на техническите университети, от архитектурния отдел (*Architektur/Hochbau*) на университетите както и от архитектурния отдел (*Architektur/Hochbau*) на *Gesamthochschulen*, доколкото тези училища са включени в *Gesamthochschulen*, (*Dipl.-Ing.* и други последващи наименования на тези дипломи),

- дипломите, издавани от архитектурния отдел (*Architektur/Hochbau*) на *Fachhochschulen*, както и от архитектурния отдел (*Architektur/Hochbau*) на *Gesamthochschulen*, доколкото тези училища са включени в *Gesamthochschulen*, придружени, когато образованието е под четири години, но включва най-малкото три години, от удостоверение за професионален стаж във Федерална република Германия в продължение на четири години, издадено от професионалното сдружение в съответствие с член 4, параграф 1, втора алинея (*Ingenieur grad.* и други последващи наименования на тези дипломи),

- удостоверенията (*Prüfungszeugnisse*), издадени преди 1 януари 1973 г. от архитектурния отдел на *Ingenieurschulen* и от архитектурния отдел на *Werkkunstschulen*, придружени от документ от компетентните власти, който

удостоверява, че заинтересованото лице е издържало изпит по специалността в съответствие с член 13;

б) в Белгия

- дипломите, издавани от висшите национални училища по архитектура или от висшите институти по архитектура (*architecte – architect*),
- дипломите, издавани от висшето провинциално училище по архитектура в Хаселт (*architect*),
- дипломите, издавани от кралските академии по изобразително изкуство (*architecte – architect*),
- дипломите, издавани от *ecoles Saint-Luc* (*architecte – architect*),
- университетските дипломи по гражданско строителство, придружени от удостоверение за стаж, което е издадено от професионалното сдружение на архитектите и дава право на притежаване на професионалното звание архитект (*architecte – architect*),
- дипломите по архитектура, издавани от централната или от държавната комисия по архитектура (*architecte – architect*),
- дипломите за архитект по гражданско строителство и за инженер-архитект, издавани от факултетите по приложни науки в университетите и от Политехническия факултет в Монс (*ingenieur-architecte, ingénieur-architect*);

в) в Дания

- дипломите, издавани от националните училища по архитектура в Копенхаген и Архус (*architekt*),
- удостоверението за вписване, издавано от комисията на архитектите в съответствие със Закон № 202 от 28 май 1975 г. (*registreret arkitekt*)
- дипломите, издавани от висшите училища по гражданско строителство (*byggningskonstrutor*), придружени от атестация на компетентните органи, удостоверяваща, че лицето е положило изпит по специалността в съответствие с член 13;

г) във Франция

- дипломите за дипломиран от правителството архитект, издавани до 1959 г. от Министерството на националното образование и след тази дата – от Министерството по културните въпроси (*architete DPLG*),
- дипломите, издавани от *Ecole speciale d'architecture* (*architecte DESA*),
- дипломите, издавани след 1955 г. от архитектурния отдел на *Ecole nationale superieure des arts et industrie* в Страсбург (бившето *Ecole nationale d'ingenieurs* в Страсбург) (*architecte ENSAIS*);

д) в Гърция

- дипломите за инженер-архитект, издавани от *Metsovion Polytechnion* в Атина, придружени от атестация, която е издадена от Техническата камара на Гърция и дава право на упражняване на дейности в областта на архитектурата,
- дипломите за инженер-архитект, издавани от *Aristotelion Panepistimion* в Солун, придружени от атестация, която е издадена от Техническата камара на Гърция и дава право на упражняване на дейности в областта на архитектурата,
- дипломите за инженер-инженер по гражданско строителство, издавани от *Metsovion Polytechnion* в Атина, придружени от атестация, която е издадена от Техническата камара на Гърция и дава право на упражняване на дейности в областта на архитектурата,
- дипломите за инженер-инженер по гражданско строителство, издавани от *Aristotelion Panepistimion* в Солун, придружени от атестация, която е издадена от Техническата камара на Гърция и дава право на упражняване на дейности в областта на архитектурата,
- дипломите за инженер-инженер по гражданско строителство, издавани от *Panepistimion Thrakis*, придружени от атестация, която е издадена от Техническата камара на Гърция и дава право на упражняване на дейности в областта на архитектурата,
- дипломите за инженер-инженер по гражданско строителство, издавани от *Panepistimion Patron*, придружени от атестация, която е издадена от Техническата камара на Гърция и дава право на упражняване на дейности в областта на архитектурата;

е) в Ирландия

- степената „*Bachelor of Architecture*“, присвоена от „*National University of Ireland*“ (B. Arch. N.U.I.) на завършилите архитектура в „*University College*“ в Дъблин,
- университетската диплома по архитектура, издавана от „*College of Technology*“, Bolton Street, Dublin (Diplom. Arch.),
- удостоверение за асоцииран член на „*Royal Institute of Architects of Ireland*“ (A.R.I.A.I.),
- удостоверение за член на „*Royal Institute of Architects of Ireland*“ (M.R.I.A.I.);

ж) в Италия

- дипломите за „*laurea in architettura*“, издавани от университетите, политехническите институти и висшите институти по архитектура във Венеция и Реджо-Калабрия, придружени от диплома, която дава право на независимо упражняване на професията архитект, издавана от министъра на общественото образование, след като кандидатът е положил успешно държавен изпит за независимо упражняване на професията архитект пред компетентна комисия (*dott. architetto*),
- дипломите за „*laurea in ingegneria*“ в областта на строителството (*sezione costenzone civile*), издавани от университетите и политехническите институти, придружени от диплома, която дава право на независимо упражняване на

професията архитект, издавана от министъра на общественото образование, след като кандидатът е положил успешно държавен изпит за независимо упражняване на професията архитект пред компетентна комисия (*dott. ing. architetto* или *dott. ing. in ingegneria civile*);

з) в *Холандия*

- атестацията, удостоверяваща успешното полагане на изпит за лиценз по архитектура, издавана от архитектурните отдели на висшите технически училища в Делфт или в Айнховен (*bouwkundig ingenieur*),

- дипломите, издавани от утвърдените от държавата академии по архитектура (*architect*),

- дипломите, издавани до 1971 г. от бившите висши учебни заведения по архитектура (*Hoger Bouwkundstonderricht*) (*architect HBO*),

- дипломите, издавани до 1970 г. от бившите висши учебни заведения по архитектура (*Vorrtgezet Bouwkundstonderricht*) (*architect VBO*),

- атестацията, удостоверяваща успешното полагане на изпит, проведен от съвета на архитектите на “*Bond van Nederlandse Architecten*” (Съюз на холандските архитекти, *BNA*) (*achitect*),

- дипломата от *Stichting Institut voor Architectuur* (Фондация “Институт по архитектура”) (*IVA*), издавана след завършване на курса, организиран от тази фондация, с продължителност най-малко четири години (*architect*), придружена от атестация на компетентните органи, удостоверяваща, че заинтересованото лице е положило изпит по специалността в съответствие с член 13,

- атестация от компетентните органи, която удостоверява, че преди датата на влизане в сила на настоящата директива заинтересованото лице е положило изпит за “*kandidaat in de bouwkunde*”, проведен от Висшето техническо училище в Делфт или в Айнховен, и че в продължение на период не по-малък от пет години, непосредствено предшестващ посочената дата, е упражнявало дейности на архитект, чието естество и значение гарантират, че според утвърдените в Холандия критерии то е достатъчно компетентно да упражнява тези дейности (*architect*),

- атестация от компетентните органи, която се издава единствено на лицата, навършили четиридесет години преди датата на влизане в сила на настоящата директива, и която удостоверява, че в продължение на период не по-малък от пет години, непосредствено предшестващи посочената дата, заинтересованото лице е упражнявало дейности на архитект, чието естество и значение гарантират, че според утвърдените в Холандия критерии то е достатъчно компетентно да упражнява тези функции (*architect*).

Посочените в седмо и осмо тире атестации не се признават, считано от датата на влизане в сила на законите и правилниците за достъп до дейностите на архитект и тяхното упражняване под професионалното звание архитект в Холандия, доколкото по силата на посочените разпоредби тези атестации не дават достъп до тези дейности под посоченото професионално звание;

и) във *Великобритания*

- званията, присвоявани след полагането на изпит в:
- Royal Institute of British Architects,
- училищата по архитектура във:
- университетите,
- висшите политехнически колежи,
- колежаите,
- академиите (частните колежи),
- колежаите по технология и изобразителни изкуства,

които към момента на приемането на настоящата директива са били или са признати от *Registration Council* във Великобритания с оглед вписване в списъка на професията (*Architect*),

- свидетелство, което удостоверява, че неговият титуляр е придобил право да носи професионалното звание архитект по силата на раздел 6 (1) “а”, 6 (1) “в” или 6 (1) “d” от *Architects Registration Act om 1931 г. (Architect)*,
- свидетелство, което удостоверява, че неговият титуляр е придобил право да носи професионалното звание архитект по силата на раздел 2 от *Architects Registration Act om 1938 г. (Architect)*.

Член 12

Без да се нарушава член 10 всяка държава-членка признава на своя територия същото действие като на дипломите, свидетелствата и другите наименования на архитект, които предоставя, като дава достъп до посочените в член 1 дейности и тяхното упражняване под професионалното звание архитект:

- атестациите, издадени на гражданите на държавите-членки от държавите-членки, в които към момента на нотификацията на настоящата директива достъпът и упражняването на посочените в член 1 дейности под професионалното звание архитект са правно уредени, и които удостоверяват, че техният титуляр е придобил правото да носи професионалното звание архитект преди прилагането на директивата и в съответствие с тази правна уредба действително е упражнявал въпросните дейности в продължение на петте години, предшестващи издаването на атестациите,
- атестациите, издадени на гражданите на държавите-членки от държавите-членки, които между момента на нотификацията и момента на прилагането на директивата въвеждат правна уредба за достъпа и упражняването на посочените в член 1 дейности под професионалното звание архитект и които удостоверяват, че техният титуляр е придобил правото да носи професионалното звание архитект към момента на прилагането на настоящата директива и в съответствие с тази правна уредба действително е упражнявал въпросните дейности в продължение на най-малко три последователни години през петте години, предшестващи издаването на атестациите.

Член 13

Изпитът за квалификация, посочен в член 11, буква “а”, четвърто тире, в член 11, буква “в”, трето тире, и в член 11, буква “з”, шесто тире, се състои в оценка на проекти, изготвени и осъществени от кандидата по време на действителна практика в продължение на най-малко шест години по посочените в член 1 дейности.

Член 14

При предвидените в член 11 условия се признават атестациите, издадени от компетентните органи на Федерална република Германия за признаване еквивалентността на документите за образование, издавани след 8 май 1945 г. от компетентните органи на Германската демократична република, и на документите, съдържащи се в посочения член.

Член 15

Без да се нарушава член 5, се разрешава на Великото херцогство Люксембург, с оглед да се избегне нарушаване правилата на конкуренцията, да отложи прилагането на член 10, 11 и 12 що се отнася до признаването на дипломите, свидетелствата и другите неуниверситетски документи, в продължение на преходен период от четири години и половина, считано от датата на ратификация на настоящата директива.

ГЛАВА IV

ИЗПОЛЗВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНОТО ЗВАНИЕ

Член 16

1. Без да се нарушава член 23 приемащите държави-членки следят гражданите на държавите-членки, които отговарят на предвидените в глава II или в глава III условия, да имат правото да използват законно позволеното звание от държавата-членка по произход или по местопребиваване и евентуално от неговото съкращение на езика на тази държава. Приемащите държави-членки могат да изискват след това звание да са посочени имената и мястото на установяване или на комисията, която го е присвоила.

2. Когато в приемащата държава-членка званието в държавата-членка по произход или по местопребиваване може да бъде объркано със звание, което изисква допълнителна подготовка в тази държава, която той няма, тази приемаща държава-членка може да предпише той да използва званието от държавата-членка по произход или по местопребиваване, в подходяща форма, определена от тази приемаща държава-членка.

ГЛАВА V

РАЗПОРЕДБИ ЗА УЛЕСНЯВАНЕ ЕФЕКТИВНОТО УПРАЖНЯВАНЕ НА ПРАВОТО НА УСТАНОВЯВАНЕ И СВОБОДАТА НА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА УСЛУГИ

A. Особени разпоредби за правото на установяване

Член 17

1. Приемашката държава-членка, която изисква от своите граждани доказателства за морал или почтеност във връзка с първоначалния достъп до една от посочените в член 1 дейности, приема като достатъчно доказателство за гражданите на останалите държави-членки атестация, издадена от компетентен орган на държавата-членка по произход или по местопребиваване, която удостоверява, че са изпълнени условията за морал или почтеност, които се изискват в тази държава-членка за достъп до въпросната дейност.

2. Когато държава-членка по произход или по местопребиваване не изисква доказателства за морал или почтеност за първоначалния достъп до въпросната дейност, приемашката държава-членка може да изисква от гражданите на държава-членка по произход или по местопребиваване, извлечение от съдебното досие или при липса на такъв - на равностоен документ, издаден от компетентен орган на държавата-членка по произход или по местопребиваване.

3. Когато посоченият в параграф 2 документ не е издаден от държавата-членка по произход или по местопребиваване, той може да бъде заменен с клетвена декларация или, когато в държавите не съществува такава клетва, от тържествена декларация, направена от лицето пред компетентен съдебен или административен орган, или при необходимост пред нотариус или пред квалифициран професионален орган на държавата-членка по произход или по местопребиваване, който ще издаде атестация, удостоверяваща тази клетва или тази тържествена декларация.

4. Ако приемашката държава-членка узнае за конкретни сериозни факти, настъпили извън нейна територия преди установяването на заинтересованото лице в тази държава, или за неверни данни, съдържащи се в посочената в параграф 3 декларация, от които могат да произтекат последици за достъпа до въпросната дейност на нейна територия, тя може да уведоми за това държавата-членка по произход или по местопребиваване.

Държавата-членка по произход или по местопребиваване проверява истинността на фактите, доколкото те могат да породят последици за достъпа до въпросната дейност в тази държава-членка. Органите на тази държава вземат решение за естеството и обхвата на разследванията, които трябва да направят, и уведомяват приемашката държава-членка за последващите действия, които предприемат, по отношение на атестациите или документите, които те са издали.

5. Държавите-членки гарантират тайната на предаваните данни.

Член 18

1. Когато в приемашка държава-членка са в сила закони, правилници и наредби за спазването на морал или почтеност, включително разпоредби, които предвиждат дисциплинарни наказания в случай на тежка професионална грешка или наказание за престъпление и са свързани с упражняването на една от посочените в член 1 дейности, държавата-членка по произход или по местопребиваване предоставя на приемашката държава-членка необходимите данни във връзка с тези мерки или наказания от професионален или административен характер, наложени на заинтересованото лице, както и за наказанията по повод упражняването на професията в държавата-членка по произход или по местопребиваване.

2. Ако приемащата държава-членка узнае за конкретни сериозни факти, настъпили извън нейна територия преди установяването на заинтересованото лице в тази държава, от които могат да произтекат последици за упражняването на въпросната дейност в нея, тя може да уведоми държавата-членка по произход или по местопребиваване.

Държавата-членка по произход или по местопребиваване проверява истинността на фактите, доколкото те могат да породят последици за упражняването на въпросната дейност в тази държава-членка. Органите на тази държава вземат решение за естеството и обхвата на разследванията, които трябва да извършат и уведомяват приемащата държава-членка за последващите действия по отношение на данните, които са предоставили по силата на параграф 1.

3. Държавите-членки гарантират тайната на предадените данни.

Член 19

Посочените в член 17 и 18 документи не могат да се представят след изтичането на повече от три месеца, считано от датата на издаването им.

Член 20

1. Процедурата за разрешаване на достъп на бенефициента до посочените в член 1 дейности в съответствие с член 17 и 18 трябва да приключи във възможно най-кратък срок и най-късно три месеца след представянето на пълното досие на лицето, без да се нарушават сроковете, които могат да текат от евентуалното обжалване на тази процедура.

2. В посочените в член 17, параграф 4 и в член 18, параграф 2 случаи молбата за преразглеждане спира въпросния срок по параграф 1.

Запитаната държава-членка трябва да представи своя отговор в срок от три месеца.

Приемащата държава-членка продължава посочената в параграф 1 процедура след получаването на този отговор или след изтичането на този срок.

Член 21

Когато приемащата държава-членка изисква от своите граждани да положат клетва или тържествена декларация за достъп до една от посочените в член 1 дейности или за тяхното упражняване, и когато формата на тази клетва или на тази декларация не може да се използва от гражданите на останалите държави-членки, приемащата държава-членка следи на лицата да се предостави подходяща и равностойна форма.

Б. Особени разпоредби за предоставянето на услуги

Член 22

1. Когато държава-членка изисква от своите граждани да имат разрешение или да са вписани или да членуват в професионална организация или сдружение с оглед достъпа до една от посочените в член 1 дейности или за тяхното

упражняване, в случай на предоставяне на услуги тази държава-членка освобождава от това изискване гражданите на останалите държави-членки.

Бенефициентът предоставя услуги със същите права и задължения, каквито имат гражданите на приемащата държава-членка; в частност той се подчинява на дисциплинарните разпоредби от професионален или от административен характер, приложими в тази държава-членка.

За целта и в допълнение към декларацията за посоченото в параграф 2 предоставяне на услуги държавите-членки могат, с оглед да осигурят възможност за прилагането на дисциплинарните разпоредби, действащи на тяхна територия, да предвидят временно вписване, което настъпва автоматично, или присъединяване *pro forma* към професионална организация или сдружение, или вписване в списък при условие, че това вписване по никакъв начин не забавя, нито усложнява предоставянето на услуги и не води до допълнителни разходи за лицето, което предоставя услуги.

Когато приемащата държава-членка взема мерки при прилагането на втората алинея или при узнаване на факти, влизащи в противоречие с тези разпоредби, тя незабавно уведомява държавата-членка, в която бенефициентът се е установил.

2. Приемащата държава-членка може да предпише бенефициентът да направи предварителна декларация пред компетентните органи във връзка с предоставянето на услуги в случай, че извършването на тази услуга води до осъществяването на проект на място.

3. В съответствие с параграф 1 и 2 приемащата държава-членка може да изисква от бенефициента един или повече документи, съдържащи следните данни:

- посочената в параграф 2 декларация,
- атестация, удостоверяваща, че бенефициентът законно упражнява въпросните дейности в държавата-членка, в която се е установил,
- атестация, че бенефициентът притежава дипломата или дипломите, свидетелствата или другите придобити документи за предоставяне на въпросните услуги и отговарящи на посочените в глава II или III от настоящата директива критерии,
- при необходимост, посочената в член 23, параграф 2 атестация.

4. Посочените в член 17 и 18 документи не могат да се представят след изтичането на повече от дванадесет месеца, считано от датата на издаването им.

5. Когато държава-членка лишава изцяло или отчасти, временно или окончателно, един от своите граждани, установил се на нейна територия от друга държава-членка, от възможността да упражнява една от посочените в член 1 дейности, в зависимост от случая тя прибягва до временно или окончателно отнемане на атестацията, посочена в параграф 3, второ тире.

В. Общи разпоредби за правото на установяване и за свободата на предоставяне на услуги

Член 23

1. Когато в приемащата държава-членка е регламентирано притежаването на професионалното звание архитект, което се отнася до една от посочените в член 1 дейности, гражданите на останалите държави-членки, които отговарят на предвидените в глава II условия, или чиито дипломи, свидетелства и документи, удостоверяващи официална квалификация, посочени в член 11, са признати по силата на член 10, притежават професионалното звание на приемащата държава-членка и при необходимост използват неговото съкращение, след като са удовлетворили изискванията за стаж, предвидени в тази държава.

Ако в държава-членка достъпът до посочените в член 1 дейности или тяхното упражняване под званието архитект се подчинява освен на удовлетворяването на посочените в глава II изисквания или на притежаването на диплома, свидетелство или друг документ, посочени в член 11, и на полагането на професионален стаж за определен период от време, заинтересованата държава-членка признава като достатъчно доказателство атестация от държавата-членка по произход или по местопребиваване, според която в държавата-членка по произход или в държавата, посочена в член 4, параграф 1, втора алинея, е придобит съответен практически опит и е признат като достатъчно доказателство по смисъла на настоящия параграф.

Член 24

1. Когато приемащата държава-членка изисква от своите граждани с оглед достъпа до една от посочените в член 1 дейности или за нейното упражняване доказателство, че преди това те не са били обявявани в несъстоятелност и че предоставените в съответствие с член 17 и 18 данни не съдържат такива доказателства, тази държава приема от бенефициентите клетвена декларация или, когато в държавите не съществува такава клетва, тържествена декларация, направена от лицето пред компетентен съдебен или административен орган, пред нотариус или пред квалифицирано професионално сдружение на държавата-членка по произход или по местопребиваване, който ще издаде атестация, удостоверяваща тази клетва или тази тържествена декларация.

Когато в приемащата държава-членка трябва да се докаже финансовото състояние, тази държава-членка приема атестациите, издадени от банките на останалите държави-членки, като равностойни на атестациите, издадени на собствената ѝ територия.

2. Посочените в параграф 1 документи не могат да се представят след изтичането на повече от три месеца, считано от датата на издаването им.

Член 25

1. Когато приемащата държава-членка изисква от своите граждани с оглед достъпа до една от посочените в член 1 дейности или за тяхното упражняване доказателство, че те имат застраховка за наказателните последици от тяхната професионална отговорност, тази държава приема атестациите, издадени от застрахователните институции на останалите държави-членки, като равностойни на атестациите, издадени на нейна територия. Тази атестация трябва да уточнява, че застрахованият е спазил изискванията на законите и правилниците, които са в сила в приемащата държава-членка по отношение на условията и обхвата на гаранцията.

2. Посочената в параграф 1 атестация не може да се представя след изтичането на повече от три месеца, считано от датата на издаването ѝ.

Член 26

1. Държавите-членки приемат необходимите мерки с оглед да създадат възможности за информиране на бенефициентите за законодателството, и при необходимост за деонтологичните правила в приемащата държава-членка.

За целта те могат да създадат информационни служби, от които бенефициентите могат да получават необходимата информация. В случай на установяване приемащите държави-членки могат да задължат бенефициентите да установят контакт с тези служби.

2. Държавите-членки могат да създадат посочените в параграф 1 служби към компетентните органи и сдружения, които те определят в срока, предвиден в член 31, параграф 1, първа алинея.

3. Държавите-членки действат така, че в случай на необходимост бенефициентите да получат, в техен интерес и в интерес на техните клиенти, необходимите езикови познания за упражняване на професионална си дейност в приемащата държава-членка.

ГЛАВА VI

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 27

В случай на основателно съмнение приемащата държава-членка може да изисква от компетентните органи на друга държава-членка потвърждение на автентичността на дипломите, свидетелствата и документите, удостоверяващи официална квалификация, издадени в тази друга държава-членка и посочени в глава II и III.

Член 28

В срока, предвиден в член 31, параграф 1, първа алинея, държавите-членки определят органите и сдруженията, оправомощени да издават или да приемат дипломи, свидетелства и документи, удостоверяващи официална квалификация, както и документите или информацията, посочени в настоящата директива, и незабавно уведомяват за това останалите държави-членки и Комисията.

Член 29

Настоящата директива се прилага също и за гражданите на държавите-членки, които в съответствие с Регламент (ЕИО) № 1612/68 упражняват или ще упражняват на платена служба една от посочените в член 1 дейности.

Член 30

Най-късно три години след изтичането на срока, предвиден в член 31, параграф 1, първа алинея, Комисията преразглежда настоящата директива на базата на придобития опит и ако е необходимо представя на Съвета предложения за

изменения и допълнения, след като е получила становището на Консултативния комитет. Съветът разглежда тези предложения в срок от една година.

Член 31

1. Държавите-членки приемат необходимите мерки за спазване на настоящата директива в срок от двадесет и четири месеца, считано от датата на нейната нотификация, и незабавно уведомяват за това Комисията.

Независимо от това държавите-членки разполагат със срок от три години, считано от датата на посочената нотификация, за да спазят разпоредбите на член 22.

2. Държавите-членки предоставят на Комисията текста на основните разпоредби от вътрешното право, които те приемат по материята, обхваната от настоящата директива.

Член 32

Държавите-членки са адресати на настоящата директива.

Съставено в Люксембург на 10 юни 1985 година

За Съвета:

M. FIORET

Председател